

Indledningen er redigeret af Krista Stinne Greve Rasmussen og Jens Lei Wendel-Hansen

Tilsyn ved ph.d. Vibeke A. Pedersen

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktcommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Marie Magdalene”

ved Katja Gottlieb

Indhold

- 1 Førstetrykket
- 2 Hvem er Maria Magdalene?
- 3 Grundtvigs fortolkning
- 4 Maria Magdalene og det kvindelige element i Grundtvigs digtning
- 5 Anvendt litteratur

1 Førstetrykket

Grundtvigs digt “Marie Magdalene” udkom første gang påskedag d. 4. april 1847. Digtet blev trykt på forsiden af *Dansk Kirketidende*, der blev redigeret og udgivet af teologerne Theodor Fenger og C.J. Brandt, der begge var en del af kredsen omkring Grundtvig.

2 Hvem er Maria Magdalene?

Maria Magdalene er en af Bibelens meget velkendte skikkelser. Hun er i traditionen udlagt som den prostituerede kvinde, der i Luk 7,37-50 salver Jesu fødder og herefter tilgives sine synder. Kvinden optræder uden navns nævnelse, men på grund af den senere identifikation er Maria Magdalene kommet til at personificere den faldne kvinde, der står som kontrasten til Jesu mor. Hun har deraf i kunsten ofte været skildret som den angrende eller bodfærdige synderinde.

Den bibelske Maria Magdalene identificeres i Luk 8,2 som en af kvinderne i Jesu følge, og den kvinde, som Jesus har helbredt: “Det var Maria med tilnavnet Magdalene [dvs. fra byen Magdala i Galilæa], som syv dæmoner var faret ud af”.

Maria Magdalene er i de synoptiske evangelier desuden et gennemgående vidne i beretningerne om Jesu død, begravelse og opstandelse.

I Johannesevangeliet skildres hun dog som mere end det. Heri (Joh 20,1-18) beskrives hun den eneste ved Jesu grav påskemorgen og den første, Kristus viser sig for efter opstandelsen, og det er hende, Jesus beder gå til disciplene og give besked om, hvad hun har set. Således får Maria Magdalene i Johannesevangeliet den betydningsfulde rolle som den første forkynder. Det er en rolle, som i de synoptiske evangelier og 1 Kor 15,5 tilskrives disciplen Peter.

3 Grundtvigs fortolkning

Grundtvig tager i sit digt om "Marie Magdalene" netop udgangspunkt i Johannesevangeliets beretning om den opstandne Jesus og Maria Magdalene (Joh 20,11-18). Her indfinder Maria Magdalene sig påskemorgen ved Herrens grav "alene" (strofe 1,3). Grundtvig genfortæller i digtet begivenheden og Maria Magdalenes møde med opstandelsesbudskabet, men forskyder Bibelens fokus sådan, at Maria Magdalene får hovedrollen. Digtet tegner indledningsvis et følsomt billede af en kvinde i dyb sorg den tidlige påskemorgen, hvor alt syntes tomt og øde (strofe 1).

I samme stund solen står op og skyder en stråle ind i graven, skabtes der, som Grundtvig formulerer det, "et Englesyn" (strofe 2,7), og den sørgendes øjne drages mod gravkammeret. Hun ser, at hvor Jesu legeme skulle have ligget, er der nu i stedet to engle. Som i bibelstedet spørger englenerne, hvorfor hun græder. Maria Magdalene svarer, at hun græder, fordi hendes herre er blevet flyttet, og hun ikke ved, hvor man har lagt ham (strofe 4).

På trods af det syn af skønhed, der møder hende i den tomme grav, formår Maria Magdalene at vende sit blik bort (strofe 5). I Grundtvigs gendigtning finder hun, der i sin ungdom har været besat af dæmoner og iflg. traditionen har haft en umoralsk livsførelse, styrken hertil i erindringen om de "falske Aanders Magt", som Jesus frelste hende fra. Idet hun vender sig, falder hendes blik på Jesus, men Maria Magdalene genkender ham ikke (strofe 7). Da han spørger, hvorfor hun græder, udbryder hun sønderknust, at: "Bløde maa vel Hjertesaaet, / Har du ham fra Graven baaret, / Siig mig, Herre, dog hvor hen!", hvad får Jesus til rørt at udbryde "Marie". Som i bibelstedet genkender hun nu Jesus og udbryder "Mester". I ældre bibeloversættelser svarer Jesus herefter Maria Magdalene med ordene "Rør mig ikke", og i den nyeste oversættelse svarer han "Hold mig ikke tilbage", jf. Joh 20,17. I Grundtvigs gendigtning svarer Jesus hende dog med ordene "tag dig vare" (strofe 10), og han opfordrer således Maria Magdalene til opmærksomhed, inden han sender hende tilbage til disciplene som sin budbringer.

Stroferne 11 og 12 er Grundtvigs afrunding på beretningen om den opstandne Jesus og Maria Magdalene. Her fastholder Grundtvig fokus på Maria Magdalene og hendes senere gerning, og han slår fast, at nok gik hun sjæleglad og trøstet fra graven, men han tegner også et billede af en handlekraftig kvinde, der præcis, som Jesus bad hende, bærer hans budskab videre fra graven og går foran til det himmelske: "End det Bud, hun bar fra Graven, / Om den Dødes Himmelfart, / Støtter sig til

Vandringsstaven, / Faar dog Duevinger snart, / Vil med Støv fra Dybe Dale, / Vil med os til Himlens Sale, / Svinge sig i *Jesu Navn*" (strofe 12).

4 Maria Magdalene og det kvindelige element i Grundtvigs digtning

Kvinder spillede en særlig rolle i Grundtvigs salmedigtning. Magnus Stevns beskriver ligefrem, at kvinder udgjorde en kardinalværdi i Grundtvigs liv og digtning, og at deres betydning for Grundtvigs livsudfoldelse næppe kan overvurderes (Stevns 1950, s.72). Blandt de kvindeskikkelser, som Grundtvig ofte vendte tilbage til i sit forfatterskab, er netop Maria Magdalene. Hun spiller fx en central rolle i det kristelige digt "Kvinde-Evangeliet" (1842), hvori Grundtvig skildrer evangeliet gennem bibelske kvindeskikkelser, der i digtet tillægges forskellige abstrakte betydninger, så de kan opfattes som metaforer for forhold i kirken eller den kristne menighed. Læs mere om digtet og den rolle, som det kvindelige element spiller i Grundtvigs forfatterskab, i [indledningen til "Kvinde-Evangeliet"](#).

Maria Magdalenes rolle berøres endvidere i artiklen "Den feministiske Grundtvig. Hvem tør lægge dem i Lænker? Hvem tør binde deres Mund" (Martinsen 2022, s. 179), hvori Lone Kølle Martinsen beskriver Grundtvigs forhold til kvinder, og hvordan Grundtvig i læredigtet "Christenhedens Syvstjerne" (1854-55) taler for kvinders ret til at forkynde og agere "bispinder". Heri skildres Maria Magdalene som en foregangskvinde. Synnøve S. Heggem peger i sin doktorafhandling *Kjærlighedens makt, maskerade og mosaikk* (Heggem 2005, s. 328) på det samme og fremhæver også kvindernes centrale rolle som opstandelsesvidner.

5 Anvendt litteratur

- Heggem, Synnøve S. (2005) *Kjærlighetens makt, maskerade og mosaikk. En lesning av N.F.S. Grundtvigs Sang-Værk til den Danske Kirke*. Oslo.
- Martinsen, Lone Kølle (2022) "Den feministiske Grundtvig. Hvem tør lægge dem i Lænker? Hvem tør binde deres Mund?" i Lone Kølle Martinsen red.: *Den store mand*, s. 168-185. København.
- Stevns, Magnus (1950) *Fra Grundtvigs Salmeværksted*, udg. Henning Høirup og Steen Johansen. København.